

ROBIE LEGROS

DEAR SHELTER

Autorka analýzy: Michaela Hučko Pašteková

Drahý úkryt, môžem v tebe zmiznúť, schovať sa pred svetom? Dovolíš mi zaobaliť sa do tvojej tmy? Sledovanie tanečnej performancie *Dear Shelter* je tak trochu ukrývaním sa, vnáraním sa – do nás samých, aj do pohybových, zvukových a svetelných kompozícií, ktoré tu a teraz vytvárajú a rozvíjajú performerka Robie Legros, svetelný dizajnér Matthieu Legros a hudobník Amund Roe. Autorská trojica uviedla začiatkom marca v Novej Cvernovke premiéru krehkého, no zároveň silného diela, ktoré je poetickou symbiózou niekoľkých umeleckých jazykov.

Nasledujúci text je reflexiou bratislavskej premiéry a súčasne reaguje aj na videozáznam z reprízy, ktorá sa uskutočnila o týždeň neskôr v Brne. Dielo *Dear Shelter* je založené na improvizácii a umení instantnej kompozície, čo sú metódy, ktoré Legros dlhodobo rozvíja a pracuje s nimi vo väčšine svojich projektov (viď napríklad jej spolupráca s Tomášom Janypkom). Všetky uvedenia tak síce vychádzajú z tej istej dramaturgickej štruktúry, ale výsledný tvar vzniká vždy v konkrétnom priestore a čase priamo pred divákmi.

Robie Legros sa ako performerka na Slovensku zjavuje v posledných rokoch častejšie, viditeľnejšie však ako súčasť kolektívnych projektov (*Eight Cups and the Devil* či *Bod spojenia*) než v rámci autorských sól. Od roku 2017 pôsobí najmä v Brne ako na telo orientovaná psychoterapeutka, vyštudovanú má psychológiu. Práve tento jej background výrazne formuje aj jej osobnosť tanečnice, spôsob, akým pristupuje k telu, ako sa k nemu vzťahuje, ako ním a s ním komunikuje. Na svojej webovej stránke píše, že „v procese psychoterapie privádza pozornosť k aktuálnemu telesnému prežívaniu.“ Sústrediť sa na telo znamená sústrediť sa aj na seba samú. Aj úkryt sa môže stať priestorom pre intímnejší a intenzívnejší dialóg s telom a

myšlienkami. Ukrývanie nemusí nevyhnutne znamenať vyhýbanie sa nebezpečenstvu, ale môže byť šancou pre stíšenie a počúvanie.

Sú to skôr obrazy, fragmenty neuchopiteľného príbehu, ktoré sa pred divákmi začínajú rozohrávať v šere sály. Niekedy sú tie obrazy pohybujúce sa, inokedy ustrnú – v póze, jazyku, zvuku. Miznú a opäť sa vynárajú. Tam niekde za polopriesvitnou látkou cítime telo. Kúsok svetla vykresľujúci na látke biely obdĺžnik môže byť vstupom do úkrytu. Alebo referenciou na čisté plátno, ktoré neskôr performerka zaplní svojím gestom, či už maliarskym alebo tanečným.

Telo netancuje, skôr znázorňuje, vyjadruje, ale nie doslovne. Je telom, ktoré sa zahĺbi do seba, aby si skúsilo porozumieť a následne sprítomnilo emóciu, s ktorou bolo kdesi a kedysi konfrontované. Jeho pohyb je občas minimalistický, takmer meditatívny, chvíľami expresívny a dynamický, miestami dokonca zvädza boj s neviditeľným efemérnym súperom. Abstraktné, samoreferenčné gestá koexistujú s konkrétnejšími posunkami. Impulz k pohybu raz vychádza zvnútra samotnej majiteľky tela, niekedy je podnetom externá okolnosť – zvuk, objekt. Ťažko nájsť vhodné slová, ale z času na čas sa zdá, akoby Legros bola v pohybe a súčasne mimo neho, je v tele a zároveň sa snaží od neho oslobodiť. Ako keby sa telo premieňalo na úkryt, z ktorého nie je možné vyjsť.

V niektorých scénach si performerka sadá za počítač osvetlený bodovou lampou a začína písať. Ide o akési automatické, intuitívne písanie. Slová sa paralelne premietajú na stenu za ňou. *Have you come to touch the dark? Why are you so shy?* To, čo píše, zároveň hovorí nahlas. Avšak v jednom momente si uvedomíme, že verbalizované slová sa nie vždy stotožňujú s tými napísanými. Kto od čoho uniká? Jazyk od tela, alebo telo od jazyka? Hovoríme to, čo si v skutočnosti myslíme? Choreografka a tanečnica Simone Forti v jednom zo svojich textov píše, ako začala rozprávať počas tancovania, kedy slovo aj pohyb vyvierajú spontánne z rovnakého zdroja. Chcela vedieť, čo jej beží myslou skôr, než divokosť v kostiach pomíne a myšlienka sa racionalizuje. Legros tak trochu na túto diskrepanciu poukazuje.

Keď písanie preruší, príbeh ďalej dokončuje telo. Na stene sa zjavuje performerkin tieň, odrazu pred divákmi tancujú dve postavy. Jedna má konkrétne črty a mimiku, druhá ju

nasleduje, hoci jej pohyb je definovaný len obrysami tmavej plochy tieňa. Je tanečným telom bez tváre, bez identity, bez jasných telesných či rodových znakov.

V jednej časti predstavenia berie Legros do rúk bal hrubého papiera, rozmotá ho a zakryje sa ním. Matériu tela zaobalí do inej matérie, ľudské sa odrazu premieňa na podivnú homoľu bez končatín. Telo je v úkryte a ten sa stáva ďalšou podivuhodnou bytosťou. Objekt, ktorý sa vďaka tomuto jednoduchému aktu na scéne zjavil, totiž nie je statickým predmetom, pôsobí viac ako zviera, zvláštny tvor, možno pohybujúci sa kameň alebo kopa hliny. Myká sa, presúva sa, ako keby dnu niečo bojovalo. Vylieza na múrik, utieka sa do kúta ako nejaký netopier. Je zaujímavé pozorovať, ako ľahko myseľ zabudne, že pod tým všetkým je ľudské telo, ako málo stačí na zmenu významu, interpretácie. Keď Legros odrazu spod papiera vychádza, pripomína to proces motýľa opúšťajúceho kuklu. Skelet, ktorý bol predtým skrýšou a bezpečím, ostáva prázdny a opustený. Tento výjav sa udial v tichu, zvukovú stopu vytváral len šuchotajúci papier.

Legros sa opäť vracia k jazyku, rozpráva, nie vždy sú slová zreteľné. Popritom „tancuje“ rukami, naprázdno ohmatáva priestor okolo seba, ten sa zaobaľuje do tlmeného červeného svetla, ktoré padá na telo z bodovej lampy nad ním.

V ďalšom z obrazov je papieru prinavrátená jeho tradičná funkcia. Performerka berie do rúk štetec vyrobený z palice a kusov látok, ktorými je omotaný jeden koniec, namáča ho do vedra s čiernou farbou a začína maľovať. Maľuje a tancuje súčasne, maliarske gesto je predĺžením toho tanečného. Nie je to však ladný pohyb, ale skôr agresívny, impulzívny. A kým jedno gesto ostáva trvalo viditeľné, druhé sa udeje a zmizne. Celý akt pripomína trochu japonskú kaligrafiu a ťahy, ktoré sa na papieri objavujú, by pokojne mohli byť slovami haiku. Haiku najskôr zachytené telom, vypovedané slovom a zhmotnené do farby. Následne Legros berie do rúk menší štetec, ponára ho do žltej a narúša čiernu abstrakciu, komponuje k nej farebný kontrast. Štetce z palíc sa v niektorých častiach performance stávajú bojovými nástrojmi či hudobnými rekvizitami, dokonca si ich performerka sype na telo.

Hudobné vstupy a reakcie Amunda Roea sú rovnako ako choreografia instantné, vznikajú ako momentálna a rovnocenná reakcia na performerku a svetelný dizajn. Zvuk tak niekedy rozvíja a dopĺňa pohybový motív, miestami je popudom pre pohyb, občas ustúpi

autentickým ruchom. Divák ho zavše takmer nevníma, v niektorých častiach však naberá na intenzite, vie byť škripavý, až nepríjemný. Práca so svetlom Matthieua Legrosa je rovnako precízna a citlivá k umeleckým prejavom svojich kolegov. Buď dokresľuje dianie alebo vystúpi do popredia a zásadne výtvarne formuje výjav, vytvára pôsobivé obrazové sústavy. Jednotlivé médiá sa vzájomne vnímajú, počúvajú, sledujú, aby vyskladali architektúru, v ktorej sú všetky zložky v rovnováhe.

Písať o *Dear Shelter* je ako pokúsiť sa niekomu prerozprávať báseň. Možno budete používať rovnaké slová, aké ste v nej čítali, ale ich význam bude celkom iný. Budete dúfať, že sprostredkujete emóciu, že umožníte porozumieť, ale zažiť dotyk s metaforickými obrazmi na diaľku nie je možné. Robie Legros so svojím tvorivým tímom priniesla na slovenskú tanečnú scénu osobitú poetiku založenú na rokmi brúsenej improvizácii. *Dear Shelter* je dielom, ktoré diváka skutočne môže vtiahnuť ako do úkrytu. Pohráva sa s jeho imagináciou, provokuje a zintenzívňuje jeho emócie, prístupuje k nemu pomaly, potichu a prívetivo, aby ho následne vyrušilo neočakávanými atakmi expresie a telesného napätia. Napriek tomu (alebo práve preto) je to úkryt, z ktorého nebude chcieť opäť vyjsť na svetlo.